

Ledaren

Kraven på privatekonomisk kunskap ökar

Du håller i handen årets version av Ekonomiska samfundets tidskrift. Några år har gått sedan ett stort arbete gjordes för att möta lä-sarnas önskemål om att tidskriften borde be-stå av artiklar kring aktuella teman gällande de stora ekonomiska frågorna som debatte-ras i vårt samhälle. Det nya formatet börjar så småningom ta form och jag vågar påstå att vi med årets nummer tar ännu ett steg framåt i våra strävanden att skapa högklassig ekono-misk debatt på svenska i Finland.

Finland har efter många tunga år kravlat sig ur lågkonjunkturen och växer nu på bred front. Både varu- och serviceexporten har upp-visat mycket goda siffror under 2017, investe-ringarna, både inom och utanför byggbran-schen växer snabbt och hushållens konsum-tion är god, kanske till och med litet för god.

Hushållens sparkvot är negativ, vi gör av med mer än vi förtjänar, och speciellt kon-sumtionslånens popularitet har vuxit snabbt i Finland under de senaste åren. Hushållens sparkvot har tidigare i historien varit negativ då ekonomin varit kraftigt överhettad och hus-hållens framtidsförväntningar varit orealistiskt positiva. För tillfället är ekonomin inte över-hettad, utan håller på att återhämta sig från en

ovanligt lång lågkonjunktur. Den mycket låga räntan gör dock att situationen på många sätt är exceptionell just nu.

Finländska hushåll har internationellt sett mycket skulder, även om vi ligger i lä jämfört med övriga Norden. Kanske mest bekymmer-samt just nu är konsumtionslånen och snabb-lånen, trots att också bostadslånestocken vux-it sig stor och de nya bostadslånens genom-snittslängd nu är 19 år.

Ekonomi som ett helt eget ämne i skolan, inte en kurs här och där, och överlag myck-et mera utbildning i ekonomiska frågor vore ett steg i rätt riktning. Den nya läroplanen tar steg i rätt riktning, men mera behövs. I dagens värld då lånade pengar är tillgängliga på ett helt nytt sätt och ofta dessutom till ett oskä-ligt pris, har minimikraven på privatekono-misk kunskap ökat, utan att utbildningen har justerats. Vi kan inte lägga ansvaret för det här på föräldrarna eftersom många föräldrar själva kämpar med samma frågor, utan ansvaret bör sättas på det offentliga utbildningssystemet.

Ett positivt kreditregister har diskuterats för att öka bankernas förmåga att kartlägga hur mycket skulder hushållen har. I dagsläge finns det ett frivilligt register som de flesta banker-

Heidi Schauman
Ordförande för Ekonomiska
Samfundet i Finland

na inte hör till och i praktiken vet bankerna inte nödvändigtvis hur mycket skulder en kund har. Ett dylikt register kunde hjälpa bankerna att fatta bättre faktabaserade beslut gällande vem som beviljas hurudana lån och vem inte.

Mera tillgänglig information för långivarna räcker ändå inte, utan betydligt viktigare är att det bakas in relevant ekonomisk utbildning redan i högstadiet. Den nuvarande situationen ökar risken för allt större samhällsklyftor och kan spä på problemen med utstötthet som redan vuxit sig stora speciellt bland unga män, men också bland kvinnor.

Men det är inte bara den privata skuldsättningen som är problematisk utan också den offentliga. Den offentliga skulden växer fortfarande, även om ekonomiska reformer och den bättre tillväxten pekar på att skulden i relation till bnp inte längre växer. Trots att vissa förbättringar skett så har skuldspiralen inte brutits och den ofördelaktiga åldersstrukturen innebär att den offentliga ekonomin kommer att fortsätta vara under press om inte omfattande omstrukturering sker.

I det här numret gör Marja Nykänens artikel en djupdykning i hur framtida finansiella kriser skall förhindras. Artikeln tar sig således an

skuldsättningsfrågan på ett bredare plan och går igenom hur det man kallar makrotillsyn utvecklats under åren sen finanskrisen och vart makrotillsynen är på väg.

För cirka ett år sedan fick Finland stå i nationalekonomins rampljus en liten stund när Bengt Holmström tillsammans med Oliver Hart fick motta Nobelpriset i ekonomi, eller som det mera korrekt heter 2016 års ekonomipris till Alfred Nobels minne. Priset tilldelades dem för deras studier av de teoretiska grundvalarna för kontrakt. Vi ger er i detta nummer en genomgång av varför Bengt Holmström fick Nobelpriset.

Jag har här lyft fram några av många intressanta och läsvärda artiklar som finns med i tidskriften. I detta nummer blandas längre och kortare artiklar skrivna av gäster, texter baserade på tidigare medlemsmöten, bokrecensioner, ungdomens hörna samt kommentarer. Vi är väldigt stolta över den stora mängd intressanta artiklar som ingår i det här numret och hoppas att ni som läsare kommer att få ut mycket av tidskriften. Jag önskar er trevliga läsestunder!